

Nieuwsbrief SIHO januari 2010

Het SIHO...

Het SIHO deed een open oproep voor het ontwerpen van een pakket met toegankelijke onderwijstechnieken. Onderzoekers van de Artevelde Hogeschool werkten dit pakket uit.

'Universal Design for Instruction (UDI): toegankelijk hoger onderwijs = goed hoger onderwijs'

Hoe kunnen docenten de nodige competenties bijbrengen aan een heel diverse studentenpopulatie?
Hoe kunnen lessen en studiemateriaal zo toegankelijk mogelijk gemaakt worden?

Door welke onderwijsvormen kan je als docent al je studenten aanspreken en motiveren tot leren?

Op welke manier kan je studenten het best evalueren zodat elke student de kans krijgt om aan te tonen wat hij/zij geleerd heeft?

Kortom: hoe kunnen we ons hoger onderwijs voor iedereen toegankelijker maken zonder te raken aan de kwaliteit?

Studenten met een functiebeperking kunnen ons daar bij helpen. Zij kunnen aan ons knelpunten signaleren en verbetertrajecten suggereren. Dergelijke kwaliteitszorg komt niet alleen studenten met een functiebeperking ten goede, maar is goed voor alle studenten. Om de toegankelijkheid te verhogen is het nodig om een zo divers mogelijk aanbod van onderwijstechnieken aan te reiken. Immers, hoe uitgebreider het aanbod van de docent, hoe groter de kans dat elementen uit deze krachtige leeromgeving zullen aansluiten bij de mogelijkheden en sterktes van de student. Dit is het uitgangspunt van '**Universal Design for Instruction**' (UDI).

Het onderzoek van de Artevelde hogeschool resulteerde in een praktische webpagina die terug te vinden is op de website van het SIHO www.siho.be. Je vindt er een overzicht van de basisbeginselen van UDI en concrete toegankelijkheidstips voor studiemateriaal, onderwijsvormen en evaluatietechnieken.

Iedereen leert...

Een concreet voorbeeld van inclusie in het hoger onderwijs.

Iedereen leert is het onderdeel van de nieuwsbrief waar telkens een concreet verhaal van inclusie in het hoger onderwijs in de schijnwerpers staat. Goede voorbeelden uit de praktijk zijn vaak de beste eye-openers, ze tonen aan dat inclusie in het hoger onderwijs een reële optie is. Ken jij als student, docent, ouder, onderzoeker... zelf een mooi inclusie-verhaal. Aarzel dan niet om het te mailen naar info@siho.be.

In deze editie: **voorbeelden van goede praktijk uit Nederland...**

In 2008 stelde de Vlaamse Regering een Aanmoedigingsfonds ter beschikking aan de Vlaamse hogescholen en universiteiten. Met dit fonds kunnen de instellingen hoger onderwijs initiatieven nemen die diversiteit in hoger onderwijs aanmoedigen. Op die manier kunnen zij de instroom, doorstroom en succesvolle uitstroom van ondervertegenwoordigde groepen – waaronder studenten met een functiebeperking – in het hoger onderwijs bevorderen.

In de periode 2006-2009 liep in Nederland met het subsidieprogramma Plan van Aanpak 'Terugdringing belemmeringen in het hoger onderwijs voor studenten met een functiebeperking' een gelijkaardig initiatief. De Nederlandse instellingen hoger onderwijs kregen een budget om hun beleid te verbeteren en de belangrijkste knelpunten aan te pakken met het oog op gelijke kansen voor studenten met een functiebeperking.

<http://www.minocw.nl/documenten/brief2k-2005-doc-28161a.pdf>

Handicap + Studie, het Nederlandse expertisecentrum voor onderwijs en handicap, analyseerde de tussen – en eindrapportages. Op basis hiervan publiceerden zij de bundel 'Soepel studeren met een handicap'. Hierin verzamelden zij 60 voorbeelden van goede praktijk in de Nederlandse instellingen hoger onderwijs. Enkele voorbeelden:

De Universiteit van Twente organiseert een cursus 'contact, durven, doen'. Hierin worden studenten die daar nood aan hebben getraind in het leggen van contacten en het maken van groepsopdrachten.

De Hogeschool INHolland organiseerde dan weer een cursus 'train de trainer, training voor studieloopbaanbegeleiders'. De cursus werd aangeboden aan een aantal studieloopbaanbegeleiders zodat zij goed voorbereid het gesprek met studenten met een functiebeperking kunnen aangaan. Daarna hebben deze mensen de kennis verspreid onder de andere studieloopbaanbegeleiders in hun instelling.

Meer goede voorbeelden lees je online in de bundel 'Soepel studeren met een handicap'.

Internationaal

Het SIHO kiest ervoor niet alleen in eigen land maar ook over de grenzen heen haar netwerk uit te bouwen en internationaal de nieuwste ideeën rond inclusief hoger onderwijs op te pikken.

- LINK – congres Manchester: 'redelijke aanpassingen'

Eind november organiseerde het Europese LINK netwerk haar 3e congres in Manchester (UK). Het centrale thema was 'redelijke aanpassingen'. Verschillende nationale en internationale sprekers kwamen aan bod.

Eén van hen was Paul Conway, disability coordinator aan de Sheffield Hallam University. Hij stelde de 'Open Rose Group' voor.

De Open Rose Group is een samenwerkingsverband tussen de bibliotheken van 8 universiteiten. Doel van deze samenwerking is het uitwisselen van ideeën rond beleid en procedures om de diensten voor studenten met een functiebeperving die de bibliotheek willen gebruiken te optimaliseren.

De groep ontwikkelde o.a. een trainingspakket voor bibliotheekpersoneel bestaande uit een DVD en ondersteunend materiaal. Op de DVD komen studenten met een functiebeperving aan het woord die hun ervaringen met de bibliotheek vertellen. Daarnaast zijn er studenten te zien die gebruik maken van faciliteiten in de bibliotheek. Op die manier krijgen kijkers een overzicht van tal van mogelijke redelijke aanpassingen die in een universiteitsbibliotheek gebruikt kunnen worden.

Meer info vind je op website van Sheffield University.
<http://www.shef.ac.uk/library/services/openrose.html>

- **Nieuwe 'Higher Education Accessibility Guide' (HEAG) nu online!**

In januari 2010 lanceerde de European Agency een vernieuwde versie van de Higher Education Accessibility Guide (HEAG). Deze online gids biedt relevante informatie voor studenten met een functiebeperving die overwegen om in het buitenland te gaan studeren en voor de mensen die hen hierbij ondersteunen. Ze vinden er informatie terug over hogescholen en universiteiten uit 26 verschillende landen.

Op de verschillende landenpagina's vind je enerzijds algemene informatie terug over hoger onderwijs en ondersteuning voor studenten met een functiebeperving in het betreffende land en contactgegevens van mensen. Anderzijds vind je er specifieke informatie over een groot aantal instellingen hoger Onderwijs en de ondersteuning die zij bieden. Deze informatie is beschikbaar in landstaal en in het Engels.

Er zal continue nieuwe informatie op de website toegevoegd worden en elke twee jaar zal een volledige update van de HEAG uitgevoerd worden.

<http://www.european-agency.org/agency-projects/heag>

- **Seventh international conference on higher education and disability – Innsbruck (Oostenrijk)**

Deze conferentie wordt om de drie jaar georganiseerd door de Universiteit van Innsbruck en de Universiteit van New Orleans en vindt dit jaar plaats van 20 tot 23 juli. Sprekers en deelnemers van over de hele wereld komen naar Innsbruck. De conferentie is dan ook een aanrader voor iedereen die werkt aan gelijke kansen voor en volwaardige participatie van studenten met een functiebeperving.

De presentaties zullen dieper in gaan op 3 grote thema's:

1. Innovaties in hoger onderwijs
2. Internationale uitwisselingsprogramma's
3. Maatstaven voor ondersteuning van studenten met een functiebeperking in hoger onderwijs

Meer info vind je op de webpagina van de conferentie.

In beeld

Minister Pascal Smet beschrijft in zijn beleidsnota 'Gelijke Kansen 2009-2014' het belang van een goede beeldvorming van mensen met een beperking. Een niet-stereotype beeldvorming is volgens hem fundamenteel in het realiseren van de juiste ingesteldheid voor gelijke kansen en inclusie.

Voor hoger onderwijs betekent dit dat een student met een functiebeperking in de eerste plaats als student gezien moet worden. De beperking is slechts één van de vele kenmerken van die student.

'The GIMP project', het filmpje in deze nieuwsbrief, van choreografe Heidi Latsky gaat niet specifiek over hoger onderwijs maar laat wel zien hoe op een respectvolle manier naar mensen met beperking gekeken kan worden. Bovendien is dit filmpje een mooi voorbeeld van hoe je perfect kan werken met je beperking. Die beperking doet geen afbreuk aan het geheel, integendeel.

http://www.youtube.com/watch?v=y_Gs1nwU0gc

Op de voorgrond

In elke nieuwsbrief wordt een wetenschappelijke bron (boek, artikel, onderzoek...) op de voorgrond geplaatst.

Teaching the 'invisible' disabled students in the classroom: disclosure, inclusion and the social model of disability.

Docenten en andere personeelsleden op hogescholen en universiteiten maken zich vaak zorgen hoe ze tegemoet kunnen komen aan de noden van studenten met 'verborgen' functiebeperkingen. Docenten gaan er immers van uit dat ze beter tegemoet kunnen komen aan de noden van een student met een functiebeperking als ze zijn of haar beperking kennen. Zij hebben de neiging om hun eigen capaciteiten te onderschatten. Dit komt vooral voort vanuit het medisch model dat deze studenten als 'speciale' studenten ziet die nood hebben aan 'behandeling' door een 'expert'.

In het artikel wordt de vraag gesteld waarom studenten hun functiebeperking niet kenbaar maken. Sommige studenten verkiezen hun functiebeperking niet kenbaar te maken vanuit negatieve ervaringen wanneer ze dit wel deden in het verleden. Een andere verklaring is dat het klimaat in het

hoger onderwijs, dat gericht is op prestatie, onafhankelijkheid en beoordeling, studenten ervan weerhoudt om hun functiebeperking kenbaar te maken.

Wat kunnen instellingen hoger onderwijs dan doen voor studenten met een verborgen functiebeperking?

Het is belangrijk dat docenten een grote diversiteit aan onderwijsmethoden hanteren om de onderwijs- en leeromgeving zo inclusief mogelijk te maken. (Zie ook de webpagina 'toegankelijk hoger onderwijs' op www.siho.be).

Daarnaast is het belangrijk dat instellingen hoger onderwijs anticiperend te werk gaan. Dit betekent dat ze niet enkel tegemoet dienen te komen aan de noden van hun huidige studenten, maar dat ze ook moeten anticiperen op de noden van mogelijke toekomstige studenten.

Los hiervan is het natuurlijk belangrijk om een omgeving te creëren waarin studenten zich veilig en comfortabel genoeg voelen om hun functiebeperking toch kenbaar te maken. Een positieve houding tegenover diversiteit en het kenbaar maken van de mogelijkheid op allerlei vormen van ondersteuning kunnen hiertoe bijdragen. Ook het aanmoedigen van alle studenten om na te denken over hun mogelijkheden en beperkingen draagt bij tot zo'n klimaat.

In het artikel kan je een voorbeeld lezen van een activiteit in een instelling hoger onderwijs waarbij studenten aangemoedigd werden om hun bijkomende leernoden kenbaar te maken. Gelijktijdig werd binnen deze instelling een discussie geopend met alle studenten over verschil en diversiteit.

Referentie

Matthews, N. (2009). Teaching the 'invisible' disabled students in the classroom: disclosure, inclusion and the social model of disability. *Teaching in Higher Education*, 14 (3), 229-239.

Aankondigingen

- 19 mei 2010: STUDIEDAG SIHO: 'we are all limited edition'
- 26-28 mei 2010: 5th European Conference on First Year Experience, Plantijn hogeschool Antwerpen <http://www.efye.eu>
- 20-23 juli 2010: 7th international conference on higher education and disability, Innsbruck (Oostenrijk) <http://trac.uno.edu/conf2010/about.cfm>
- 15-18 september 2010: 22nd European Association for International Education Conference, Nantes (Frankrijk) <http://www.eaie.org/nantes>

Het SIHO –januari 2010